

31 SZAVAD VILÁGOSSÁG AZ UTAMON

Bibliai ismeretterjesztő füzetek

**Megjelenik a Keresztény Értelmiségi Kör
és az Agapé Kiadó gondozásában a Hitélet folyóirat mellékleteként**

31A – JÉZUS TEKINTÉLYE

Az emberek nem maradtak közömbösek Jézus tetteit látva és hallva szavait. Személye is állásfoglalásra készítette őket. A rokonaiban és barátaiban, a társadalmi és a vallási élet képviselőiben a végén felmerült a kérdés, hogy ki ez az ember. Nem egyszerű kíváncsiságról van szó. A válasz sem lehetett más, mint állásfoglalás: ellene vagy mellette. Ez a döntés aztán meghatározta a jelent és a jövőt.

Amit Jézus nem tudott megtenni

A múltkori leckénkben láttuk, a népben kérdések merültek fel Jézus csodáinak láttán. Érdemes felhívni a figyelmet arra, hogy ez nem jelentett újdonságot a zsidók számára. Ők jól ismerték az Ószövetséget, amely hemzseg a váratlan dolgoktól (például azok a csodák, amelyek a kivonulás alkalmával történtek, továbbá Jerikó bevétele és az ígért földjének elfoglalása). Amikor összehasonlították az egyiptomi csapásokat, az átkelést a Vörös-tengeren vagy azt, hogy Józsue megállította a napot azzal, amit Jézus tett – betegeket gyógyított, ördögöket űzött ki –, Jézus tettei apró csodáknak tűntek.

A nép a kenyérszaporítás után például ezt kérdezte: „Hadd lássuk, milyen csodajelet viszel végbe! Akkor majd hiszünk neked. Mit tudsz tenni? Atyáink mannáttettek a pusztában...” (Jn 6,30k). Mintha a nép ezt mondta volna: „Te csak egy napra adtál nekünk kenyeret... Mózes ezt negyven napon át cselekedte. Te is tegyél úgy, és majd hiszünk benned” (ehhez a jelenthez még visszatérünk a 32. leckében).

Másik alkalommal az írástudók és a farizeusok nagy égi csodát kértek tőle (Lk 11,16), amely Józsue csodájához hasonlóan megállította volna a napot, amelyet nagyobbak tartottak az ő csodáitól. Jézus azonban így válaszolt: „Ez a nemzedék gonosz nemzedék. Jelt kíván, de nem kap más jelet, mint Jónás próféta jelét” (Lk 11,29). Ez pedig nem más, mint az ő feltámadása, amely azután történt, hogy három napot tartózkodott a föld mélyén.

Személyes hatalom

Jézus csodáinak a nagyságát abban kell keresni, hogy hogyan cselekedte őket. Ebben segítségünkre lehetnek különböző összehasonlítások az Ószövetséggel.

A kivonulás csodái között Mózes csak két dologra szorítkozott: figyelmeztetett, hogy milyen fajta csapást mér majd Jahvé az egyiptomiakra, és végrehajtotta Isten parancsait. Jézus esetében ezzel szemben azt látjuk, hogy ő saját hatalmával tesz csodát. A csodát tehát ő tette, sőt ki is jelentette, hogy erre van hatalma (Lk 8,46). Ezek a csodák azonban egyszerre Isten csodái is voltak (Jn 8,28; 10,37k).

Illés és Elizeus is tettek csodákat. Halottak feltámasztását is tulajdonították nekik. Mindezt nagy erőfeszítéssel tették. Alkalmazták a mesterséges lélegeztetést, és számtalan imát mondtak el a halott fölött (1Kir 17,17–24; 2Kir 4). Jézus ezt csupán szavának erejével tette: „Meggfogta a kislány kezét, s így szólt hozzá: »Talita kum«, ami annyit jelent: »Kislány, parancsolom, kelj föl!«” (Mk 5,41; Lázár feltámadása – Jn 11,43).

Jézus csodáinál nem maga a csoda keltette fel a figyelmet, hanem az a tény, hogy a csodát szavával művelte. Ezért is jegyezte meg a nép: „Még a gonosz lelkek is engedelmeskednek neki.” (Mk 1,27) Maguk az apostolok is feltették a kérdést: „Ki ez – kérdezték egymástól –, hogy még a szél és a víz is engedelmeskedik neki?” (Mk 4,41; olvassa el a C96-ot). Legjobban azért a római katonatiszt értette meg, akinek a szolgáját Jézus meggyógyította: „Csak szólj egy szót, és szolgám meggyógyul! Magam is alárendelt ember vagyok, s katonának szolgálnak alattam.” (Mt 8,5–10; Lk 7,2–9). Úgy gondolkodott magában: „Katonatiszt vagyok, parancsokat adhatok, de ugyanakkor az elöljáróimnak is kell engedelmeskednem. Biztosan így van ez Jézusnál is: van neki tekintélye, amit már előbb megkapott”.

Ez a meggyőződés rejlett mindenkiben, de kevesen tudták megfogalmazni. Ezért is van az, hogy Jézus elcsodálkozott ennek az idegennek a hitén (Mt 8,10).

Tekintéllyel beszélt

Hasonló tekintély nyilvánult meg Jézus beszédeiben is. Már kezdetben a názáreti zsinagógában kérdezték az emberek: „Ki ez?” (Mk 1,27).

Istenélmény

Jézus nem azzal hívta fel magára a figyelmet, hogy rendkívüli dolgokat mondott, hanem azzal, ahogyan Istenről és az ő országáról beszélt. Jahvét becézve „abbának” szólította, ami „aput” jelent. Ő volt az első, aki így nevezte. A boldogságokról szóló beszédében vagy a Miatyánkban érezhetjük, hogy újfajta, egyedülálló módon szólt Istenről: volt istentapasztalata, bensőséges ismerete, maga is tapasztalatból tudta, amit mondott, és ebből kifolyólag a kijelentései az igazságot tükrözték, és választ adtak arra, amit az ember a lelke legmélyén keres. Mi elfogadjuk azt, amit Jézus önmagáról mond: „Én vagyok az Út, az Igazság és az Élet. Senki sem juthat el az Atyához, csak általam” (Jn 14,6: olvassa el a C97-et).

A törvény magyarázója

Jézus nem azért jött, hogy eltörölje az Ószövetséget, hanem, hogy teljessé tegye (Mt 5,17). Egyes helyzetekben úgy lépett fel, mint Mózes – például a hegyi beszédben (Mt 5,21–48), és újfajta magyarázatot adott a szombattal kapcsolatban (Mk 2,27), a tisztálkodási hagyományokra vonatkozóan (Mk 7), vagy pedig a válasszal kapcsolatban (Mt 19,1–9). Amikor a farizeusok a

Törvényre hivatkozva meg akarták kövezni a házasságtörő asszonyt, Jézus Isten irgalmasságának a törvényt érvényesítette megcáfolhatatlan tekintéllyel (C98).

A bűnök bocsánata

Jézus mindenekelőtt a bűnök megbocsátásával keltette fel a figyelmet, amit csak Isten tehet meg. Soha azelőtt nem hangzott el emberi kijelentés, amely saját tekintélyére hivatkozott volna: „Bűneid bocsánatot nyertek” (Mt 9,2). A farizeusok ezt istenkáromlásnak nyilvánították (9,3), a nép ezzel szemben hálálkodott Istennek, hogy ilyen hatalmat adott az embereknek (9,8; olvassa el Mt 16,19; Jn 20,23).

Jézus igényes

Jézus figyelmet keltett azzal is, hogy megkövetelte a tanítványoktól, hogy hagyjanak el mindent, és úgy kövessék; hogy szeressék jobban a szüleiknél (Mt 10,37); hogy megvallják őt az emberek előtt (32); hogy tanúságot tegyenek róla még életük feláldozásával is (28); egyesektől pedig még azt is, hogy mondjanak le a házasságról (19,10–12). Erre nem kényszerítette őket, hanem tekintélyt sugározva csupán megszólította: „Ha akarod...” (19,21–23).

Micsoda egyéniség Jézus! (olvassa el a B50). Vajon nem Isten Fia-e, ahogyan ezt Péter kijelentette egyik lelkesedéssel teli napján? (Mt 16,15–17). Voltak azonban olyanok is, akik azt mondták, hogy bolond, megzavart, és hogy ördög szállta meg (Mk 3,21–22). A kritikus pillanat egyre jobban közeledett.

31B – KIEGÉSZÍTŐ OLVASMÁNYOK

96 – Jézus tekintéllyel cselekszik

Aznap alkonyatkor így szólt hozzájuk: „Keljünk át a túlso partra.” Erre szétoszlatták a tömeget, és magukkal vitték úgy, ahogy ott volt a bárkában. Más csónakok is csatlakoztak. Nagy szélvihar támadt, a hullámok a bárkába csaptak, úgyhogy az már-már megtelt. Ő a bárka végében egy vánkoston aludt. Felkeltették: „Mester – kérdezték –, nem félsz, hogy elveszünk?” Erre fölkel, parancsolt a szélnek és utasította a tavat: „Csendesedj! Némulj el!” A szél elült s nagy nyugalom lett. Ekkor hozzájuk fordult: „Miért félték ennyire? Még mindig nincs bennetek hit?” Nagy félelem fogta el őket. „Ki ez – kérdezték egymástól –, hogy még a szél és a víz is engedelmeskedik neki?”

Mk 4,35–41

Kora reggel a városba tartva megéhezett. Az út mentén látott egy fügefát. Odament, de nem talált rajta egyebet, csak levelet. Erre így szólt: „Ne teremjen rajtad gyümölcs soha többé.” A fügefa azon nyomban kiszáradt. Ennek láttán a tanítványok csodálkozva kérdezték: „Hogyan száradhatott ki így egyszerre a fügefa?” „Bizony mondom nektek – felelte Jézus –, ha lesz benne-

tek hit, és nem kételkedtek, nemcsak a fügefával tehetitek meg, ami történt, hanem akár ennek a hegynek is mondhajátok: Emelkedj föl és omolj a tengerbe, s az is végbemegy. Bármit kértek hittel az imádságban, megkapjátok.”

Mt 21,18–22

97 – Jézusnak van istentapasztalata

„Senki sem juthat el az Atyához, csak általam. Ha engem ismernétek, Atyámat is ismernétek, de mostantól fogva ismeritek és látjátok.”

Erre Fülöp kérte: „Uram, mutasd meg nekünk az Atyát, s az elég lesz nekünk.” „Már oly régóta veletek vagyok – felelte Jézus –, és nem ismersz, Fülöp? Aki engem látott, az Atyát is látta. Hogy mondhatsz hát: Mutasd meg nekünk az Atyát? Nem hiszed, hogy én az Atyában vagyok s az Atya bennem? A szavakat, amelyeket hozzátok intézek, nem magamtól mondom, s a tetteket is az Atya viszi végbe, aki bennem van. Higgyétek, hogy én az Atyában vagyok, s az Atya bennem.”

Jn 14,6–11

98 – Jézus feltárja előttünk Isten szívét

Az írástudók és a farizeusok egy házasságtörésen ért asszonyt vittek eléje. Odaállították középre, és így szölkak hozzá: „Mester, ezt az asszonyt röviddel ezelőtt házasságtörésen érték. Mózes azt parancsolta a törvényben, hogy az ilyet meg kell kövezni. Hát te mit mondasz?” Ezt azért kérdezték, hogy próbára tegyék, s vádolhassák. Jézus lehajolt, és az ujjával írni kezdett a földön. De tovább faggatták, azért fölegyenesedett, és azt

mondta nekik: „Az vesse rá az első követ, aki büntelen közületek!” Aztán újra lehajolt, s tovább írt a földön, ök meg ennek hallatára eloldalogtak, egyikük a másik után, kezdve a véneken, s csak Jézus maradt ott a középtt álló asszonnyal. Jézus fölegyenesedett és megszölkította: „Asszony, hova lettek? Senki sem ítelt el?” „Senki, Uram” – felelte az asszony. Erre Jézus azt mondta neki: „En sem ítéllek el. Menj, de többé ne vétkezzél!”

Jn 8,3–11

31C – ELMÉLKEDÉSRE ÉS MEGBESZÉLÉSRE AJÁNLOTT SZÖVEGEK

A házasságtörő asszony

(Jn 8,1–11)

Különös kép tárul elénk ebben a rövid elbeszélésben. Jézus Jeruzsálemben, a Templomban tanít. A nép köré sereglett, a legtöbbben jó szándékkal, de akadnak köztük, akiknek Jézus szálla a szemükben, akik ártani szeretnének neki. Egy házasságtörésen ért asszonyt visznek eléje. S kezdődik a dráma.

Mai szemmel nézve furcsa, hogy a farizeusok és írástudók csak az asszonyt állították elő. Azt mondják róla, hogy házasságtörésen érték, tehát egy férfinak is kellett ott lennie. De az írástudók és a farizeusok szemében ez nem lényeges. A merev patriarchátus kora ez. Az asszony a bűnös, őt ítélik el. Nekünk figyelmeztetés arra, hogy van ún. idegen bűn, illetve felelősség azért, amit mások miattunk, vagy közreműködésünkkel vétkeznek. Gyakran egyforma bűnösségről is beszélhetünk. Néha ennek még ma sem vagyunk tudatában. A gyóntató papok gyakran hallják, hogy a nőt hibáztatják a magzatelhajtásért, a szíve alatt hordozott emberi lény megöléséért. Pedig itt a másik is vétkes. Főleg, ha házasságban történt: ekkor a férj egyformán vétkes. Talán ráhajtotta asszonyát erre, talán beleegyezett, vagy nem tiltakozott határozottan az ilyen szándék ellen. A férj ebben az esetben egyformán vagy részben bűnös. Mégis, nagyon ritkán hallható a gyónásokban, hogy a férjet is vádolnák az abortusz miatt.

A farizeusok és az írástudók követelik Jézustól, nyilatkozzon az ügyben. Nyilvánvaló, miért akarják ezt. Maguk mondják, hogy Mózes azt parancsolta a Törvényben, hogy az ilyent meg kell kövezni. Mózes az Ószövetség. Akkor még nem volt bűnbocsánat, és védekezni kellett az erkölcstelenségtől. Ezért drákói büntetéseket szabtak, mint ebben az esetben is. Az Ószövetség megkövezéssel bünteti azokat is, akik jóslással, bűvöléssel, bálványimádással és hasonlókkal foglalkoztak, továbbá azokat is, akik káromolták az Istent és a királyt. Milyen kevesen maradnának ma életben, ha ilyen büntetések volnának érvényben!

Jézus mintha kerülni szeretné a választ. Ujjával írni kezd a földön. De az asszonyt vádolók nem hagyják annyiban, azt akarják, hogy Jézus színt valljon. Az a fontos nekik, hogy Jézust szaván fogják és vádolhassák. Jézus igazi vádlott az ő szívékben. Ha elfogadja a mózesi törvénykezést, kíméletlen lesz és elveszti a rokon-

szenvet a nép szemében, amely könyörületesnek és jó Mesternek ismeri. Ha nem fogadja el a Törvényt és a megkövezést, akkor ellentmond a Törvénynek, ami elegendő ok vádolásához. Végtere, a zsidók a Pilátus előtti perben is a törvényre hivatkoznak, és a törvény alapján kell meghalnia!

A csapda ravasz, de Jézus maga a bölcsesség. „Az vesse rá az első követ, aki büntelen közületek!” ezzel a mondattal Jézus megmentette az asszonyt, és kikerülte ellenségeinek alattomos csapdját. Azok eloldalognak, egyik a másik után. Senki sem merészel követ venni a kezébe. Mindannyian bűnösök. Távoznak, ahogy az evangélista ironikusan megjegyzi, élükön a vénekekkel, a nagyobb tiszteletben állókkal.

Jézus egyedül marad az asszonnyal. A vádlók mind elmentek. Jézus menteni jött, nem kivégezni. Nem ítéli el az asszonyt. Az élet esélyét nyújtja neki. Ígérje meg, többé nem vétkezik. Ez elég. Az asszony szabad. Milyen csodálatos befejezése a találkozásnak. Kezdetben minden szörnyűnek tűnt. Az asszonyt házasságtörésen érték. Szégyen ez és botrány. Fény derült valamine, amit talán többször is megtett titokban. Most mindenki tudja, mindenki elítéli. A bűnt már nem lehet el-tussolni. Nem volt szerencséje, mondaná valaki. Ha nem érik tetten, mintha mi sem történt volna, folytatná tovább. Hányszor történik meg velünk is, hogy félve gondolunk arra, mi lenne, ha fény derülne álnokságainkra, ha minden kitudódna, mindaz, amit titokban követtünk el. Szörnyű! Félünk az emberektől, az emberek véleményétől, attól, hogy mit fognak gondolni rólunk. Az mintha el sem jutna a tudatunkig, hogy Jézus mindent lát, előtte semmit sem titkolhatunk el. De ez mintha nem lenne fontos, csak az emberek ne tudják meg. Tisztességtelenség ez Jézus iránt. Megállapíthatjuk, hogy az asszonnak szerencséje volt. Jézus elé vezeték. Nem lényeges, hogy milyen körülmények között, de Jézus elé került. Ez a szerencséje. A bűnös asszonyt megérintette a szeretet, a könyörületesség. Új életet kapott ajándékba. Ő a nyertes, azok pedig, akik vádolták, a legnagyobb vesztesek. Nem sikerült tervük, hogy csapdába ejtsék Jézust. Amikor belátták, maguk is bűnösök, nem dobhatnak egyetlen követ sem az asszonyra. Amikor tudatára ébrednek bűnösségüknek, eloldalognak. Eltávoznak Jézustól. S ebben van szerencsétlenségük.

Ha maradnak Jézus mellett bűnösségük felismerése után is, Jézus őket sem ítéli el. De ők távoznak, ott hagyják Jézust, és visszatérnek bűneikhez. Ők a legnagyobb vesztesek.

Ez az evangéliumi részlet tágabb témákat is felvet elmélkedéseinkhez. Szent János evangéliumában nincs sok elbeszélés és csodatevés. Csak néhányat emel ki, és azokban felvázolja Jézusnak, a Megváltónak teológiai vízióját. Így például, amikor Jézusnak a samariai asszonnal a szomjúságról folytatott beszélgetését írja le, arra az élő vízre gondol, amely oldalából fog folyni, s amely az élet értelme, a boldogság iránti szomjúságot oltja. Miközben a kánai menyegzőn a víz borrrá változtatását írja le, Jézust mint a világ örömét kívánja bemutatni. Amikor látjuk Jézust, ahogyan a kenyeret szaporítja, az élet kenyereként ismerünk rá. Miközben a vaknak visszaadja szeme világát, Jézus a világ fényessége. Amikor Lázárt felkelti a sírból, Jézus a feltámadás és az élet. Sorolhatnánk még tovább.

Itt a házasságtörésről, illetve a szeretetről van szó. A téma sokkal tágabb, mint a nem házassági kötelékben élő férfi és nő közötti bűnös kapcsolat erkölcsi fogalma. János evangéliumában a megváltás egész történetét szem előtt tartja. Istennek és népének viszonyát, amelyet szövetség szentesít. A szeretet szövetsége ez. Isten kinyilvánította szeretetét az Egyiptomból való csodálatos megmenekítéssel. A nép igazolni fogja szeretetét és hűségét Isten törvényéhez. Ebből következik az ismert parancsolat: Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből! Isten népe arra hivatott, hogy szeretetben éljen. Számos prófétai kép ábrázolja a szeretetnek ezt a szövetségét. Ezért hasonlítják a népet és Istent a jegyespárhoz, illetve a feleség és a férj kapcsolatához.

Isten szeretetével örködik népe felett.

Nem csoda hát, hogy minden törvényszegés tulajdonképpen házasságtörés. Teljesen világos ez az első parancsolat vonatkozásában. Isten népe gyakran jutott

kísértésbe. Idegen népek téves isteneinek hódolt. Bálványimádásra csábították, az izraeliek gyakran bálványokat tartottak házaikban, amelyeknek hódoltak. Ez a szeretet szövetségének megsértését jelenti, az ilyen nép házasságtörő. A szeretet megszegése az is, amikor nem tartják tiszteletben a szombatot, amely Istent illeti meg. Ugyanilyen megsértése a szeretetnek, tehát házasságtörés az igazság, a felebaráti szeretet elleni minden vétés. Az Újszövetségben Jézus ezt még világosabban megfogalmazza: amit a legkisebb testvéreim közül egygyel is tettetek, velem tettétek. Jézus ezzel egyértelműen kinyilvánította, hogy felebarátaink szeretete Isten iránti szeretetünk mércéje. Ezekben a kapcsolatokban is kimutathatjuk tehát, hogy Isten mennyire van jelen a szívünkben. Házasságtörésnek számít Jézussal szemben, amikor szívtelenek vagyunk embertársainkkal, amikor megsebezük őket, nem tanúsítunk irántuk szeretetet, bűnbe visszük őket. Bizonyos módon ez mind házasságtörés, hiszen nem szeretjük azt, aki bennünket az utolsó pillanatig szeretett.

Magunkra ismerhetünk Jézus és a házasságtörő asszony találkozásában is. Az asszonyt odavezették, erőszakkal hurcolták Jézus elé. Szomorú és csúnya esemény volt ez az asszony számára, de azok részéről is csúnya tett, akik így meghurcolták. Mi is gyakran házasságtörők vagyunk. Nyilván jobb, ha magunk állunk Jézus elé és ismerjük be bűneinket. Jézus pedig nem ítél el. Alkalmat ad az újrakezdesre, és megbocsátja a múlt bűneit.

*Zvezdan Linić: Uram, csak szólj egy szót!
Evangéliumi elmélkedések. Agapé, 2006, 87–91. oldal*

31D – ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK

1. Miben különböznek Jézus csodái az egyiptomi csapásoktól és a Vörös-tengeri átvonuláskor történt csodáktól?

2. Mit akar Jézus üzeni, amikor „Iónás jeléről” szól?

3. Egészítse ki a következő mondatot: „Jézus csodáinál nem maga keltette fel a figyelmet, hanem az a tény, hogy a csodát művelte.”

4. Mit jelent magyarul az „abba” szó, és kire vonatkoztatta Jézus?